

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Scholastica

Mayr, Anton

MDCCXXXII

Quæstio II. De Objecto Materialibus Fidei in Specie.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84303](#)

poterit assensum mysterii tanquam conclusionem inferre; imo homines rudes, etiam apprehensa authoritate Divina, forte tamen in eodem signo nondum agnoscunt connectionem cum mysterio: adeoque primum pro posteriori per actum distinctum huic assentientur.

594. Ob. 7. Juxta nos, qui concessis præmissis in syllogismo negaret consequentiam, esset hæreticus: sed hoc non videatur dicendum: ergo. Confir. Qui in prima sua conversione primò affirmaret autoritatem DEI per præmissas, & casu impeditur ab actu conclusionis, jam vi præmissarum subiiceret intellectum Divinæ auctoritatis ergo juxta nos acquireret habitum fidei: consequens est falsum; quia habitus fidei non infunditur adultis, antequam actus proprius illius sit elicitus: ergo. Resp. Hac objectio, non tam impugnat hanc assertionem, quam superius positam, quod scilicet conclusio objectiva sit de fide: sed quidquid de hoc sit, retorquo argumentum, in conclusione Theologica, qua infertur, e. g. Christum esse DEUM; nam qui in hac negaret consequentiam, eodem modo esset hæreticus, in forma dist. ma. si negaret tantum consequentiam formalem, seu bonitatem syllogismi artificiale, esset hæreticus. neg. ma. si negaret consequentiam objectivam. conc. ma. & dist. sic mi. neg. conseq.

Ad confir. Vel talis primò conversus affirmaret autoritatem DEI per actus fidei, vel tantum per alias præmissas. Si secundum: neque posset inferri ex ipsis actus fidei, nec talis acquireret habitum fidei; quia hic non infunditur ante actum proprium fidei: nec etiam sufficit quilibet subjectio intellectus ad fidem; alias, si post piam affectionem impeditur actus fidei, deberet tamen habitus infundi. Si primum: rursus est quæstio inter doctores, an habitus fidei infundatur ante gratiam, vel non: si non infunditur, res iterum est clara: si infunditur, & quidem post quemvis actum fidei, etiam tali infundetur: si autem exigitur certus actus, e. g. de DEO ut existente, remuneratore, vel punitore, non infundetur. Ex his dist. i. cons. & mi. subs. ac neg. ult. cons.

QUÆSTIO II.

De Objectis Materialibus Fidei in Specie.

ARTICULUS I.

Quæ sint credenda necessitate medi, vel precepti.

595. **D**ico 1. Ad salutem necessarius est adultis necessitate medi aliquis actus fidei formalis, seu nixus immediatè, & intrinsecè auctoritate DEI loquentis. ita omnes, adeoque, ut Suarez de fide disp. 12. sec. 2. n. 5. dicat, hoc non posse absque errore in fide negari. Loquor autem in conclusione de

actu fidei; nam de habitu aliunde certum est, cum in hac providentia esse necessarium necessitate medi, adeoque, ut sine eo nemo salvetur; nemo enim salvatur sine gratia, cui semper habitus Theologici, & morales infusi, sunt conjuncti. Probatur autem conclusio 1. ex multis Scripturæ textibus, quos vide apud eundem Eximium cit. mod. section. n. 6. maximè vero ex illo ad Hebr. 11. v. 6. Sine fide autem impossibile est placere DEO. Tridentinum etiam sess. 6. c. 7. ait de fide: *Sine qua nulli unquam contigit justificatio.* & c. 8. ait: *Fides est humana & salutis initium, fundamentum, & radix omnis justificationis, sine qua impossibile est placere DEO.* Idem fusè afferunt SS. Patres, Augustinus, Leo, Fulgentius, aliisque apud Suarez loc. mod. cit.

Dico 2. Non sufficit fides tantum naturalis, aut latè dicta. Prob. Est damnata propositio 23. ab Innocentio XI. *Fides latè dicta, ex testimonio creaturarum, similive motivo, ad justificationem sufficit:* ergo requiritur fides strictè dicta, seu quæ revolvitur in testimonium DEI, & non in testimonium creaturarum, vel simile motivum inferius. Ulterius S. Paulus, postquam ad Hebreos, 10. v. 38. dixit: *Justus autem meus ex fide vivit:* ut explicet, de quali fide loquatur, statim subiungit c. 11. v. 1. *Est autem fides sperandarum substantia rerum, argumentum non apparentium:* adeoque loquitur de fide supernaturali, & strictè dicta, quæ scilicet est fundamentum spei supernaturalis; hujus enim fundamentum est fides praefixa revelationi, seu testimonio DEI, nobis aeterna bona, & seipsum possidendum promittens: & fides, quæ tendit in ea, quæ nondum apparent: de qua etiam fide paulò post addit Apostolus, sine ea impossibile esse placere DEO.

Sed & Tridentinum sess. 6. can. 3. de justificatione, sic definit: *Si quis dixerit, sine præveniente spiritu Sancti inspiratione, atque ejus adjutorio, hominem credere, sperare, diligere, aut penitire posse, sicut oportet, ut ei justificationis gratia conferatur, anathema sit:* ergo loquitur de fide supernaturali. Dum autem idem Concilium ead. sess. 6. agens de modo præparacionis ad justificationem, ait, quod eatenus homines ad eam disponantur, quatenus sunt credentes, vera esse, quæ divinitus revelata, & promissa sunt, planè indicat fidem, quæ requiritur, non esse qualemcumque latè dictam, sed nixam revelatione Divina.

596. Dico 3. Actus fidei ita necessarius est adultis, ut per se debeat elici re ipsa, nec sufficiat elicitus in voto. ita cum communissima Suarez cit. disp. 12. de fide sec. 2. n. 12. Dixi per se; nam, si per accidens fieret, ut infans baptizatus abstraheretur inter barbaros, inter quos nihil de religione audiret, & aliquo exiguo tempore vivens post rationis usum, nihil contra legem naturalem graviter peccaret, atque sic moreretur, videntur Suarez, ibidem n. 16. Lugo, & Maurus, censere, talem non ut adul-

tum;

tum, sed ut quasi infantem probabiliter salvandum. Prob. conclusio hac ipsa communissima auctoritate doctorum, qui textus Scriptura explicant, de actu fidei reipsa elicito. Insuper doctores advertunt, Christum Marci 16. v. 16. dixisse: *Qui crediderit, & baptizatus fuerit, salvus erit: postea autem de sola fide subiunxit: Qui vero non crediderit, condemnabitur: & ex his Domini verbis inferunt, magis necessariam esse fidem, quam baptismum: cumque hic sit necessarius, saltem in voto, illam necessariam esse reipsa. Iidem advertunt, S. Paulum ad Hebr. 11. ubi probat, fidei justificatos fuisse Patres antiquos, semper afferre exempla fidei reipsa elicita, & non tantum habitæ in voto.*

597. Confir. 1. ex Haunoldo l. 3. tr. 1. c. 8. n. 380. Si sufficeret fides in voto, tunc fides omnium articulorum fidei esset eodem modo necessaria (nam omnium fides est necessaria in voto, estque medium institutum ad salutem, adeoque omnium fides est necessaria necessitate medii in voto) sed hoc est falsum: ergo fides aliquorum debet esse necessaria necessitate medii reipsa, & non tantum in voto. mi. est clara; nam omnes Theologi faciunt discrimen inter articulos fidei, dicuntque, aliorum fidei esse magis necessariam, quam aliorum: & vel maximè necessariam esse fidem articuli de DEO remuneratore, cuius fidei necessitatem specialiter commendat S. Paulus ad Hebr. 11. v. 6. dum ait: *Credere enim oportet accedentem ad DEUM; quia est, & inquit invenientibus se, remunerator sit. Nec Theologi tantum volunt dicere, fidem unius articuli esse magis necessariam, quam alterius, necessitate pracepti: sed etiam esse magis necessariam necessitate medii. videri etiam potest Suarez de fide disp. 12. sec. 2. n. 12.*

598. Dico 4. Fides explicita DEI, non tantum ut existentis, sed etiam ut remuneratoris supernaturalis, est adultis necessaria necessitate medii. ita omnes, maximè post Innocentium XI. damnantem hanc propositionem 22. *Non nisi fides unius DEI necessaria videtur necessitate medii, non autem explicita remuneratoris. Infertur etiam haec conclusio ex textibus, paulò ante citatis, quibus dicitur, credi deberē de DEO, quod sit, & quod remunerator sit: item, fidem esse substantiam rerum sperandarum, scilicet à benignitate DEI remuneratoris. Ubi notat Suarez disp. 12. de fide sec. 3. n. 8. omnes auctores intelligere remuneratorem supernaturalem; quia ut talis est fundamentum spei, quæ tendit ad supernatura-*

lia. 599. Ulterius notat idem Eximus cit. disp. 12. de fide sec. 3. n. 3. posse per fidem credi in DEUM verum, licet per ignorantiam inculpabilem aliquid fallum de illo per aliū actum cogitetur; nam rusticī ex invincibili ignorantia sēpē aliquid affingunt DEO, quod ei non competit: imò Theologi etiam circa prædicata DEI, maximè contingētia, sibi contrarii sunt: altera igitur eorum

pars debet falsi aliquid de eo opinari. Verum igitur DEUM credit, qui eum sub tali conceptu credit, ut discernat eum ab omnī creatura, & insuper credat, eum esse esum̄ perfectum, primum rerum omnium principium, summè sapiens, omnipotens, omniscium, cui summus cultus, & summa fides debetur. Per remuneratorem autem intelligitur DEUS summè providus, & justus, qui cuique juxta merita sua reddit mercedem: quin etiam veniam, gratiam, atque beatitudinem, dare paratus est: contra etiam ipsum offendentibus, infligere penas. Addo h̄c obiter, dici, DEUM cognosci ut objectum naturale, quatenus cognoscitur sub prædicatis, quæ naturali lumine possunt cognosci: sub aliis vero prædicatis, quæ ex supernaturali tantum illustratione agnoscentur, dicitur, cognosci ut objectum supernaturale.

600. Dico 5. Fides explicita mysterii SS. Trinitatis, vel Incarnationis Christi, aut Christi redemptoris, reipsa habita, probabiliter non est necessaria necessitate medii, quamvis sit necessaria necessitate medii saltem in voto, sicut baptismus, ut recte Suarez de fide disp. 12. sec. 4. n. 18. Conjungo utrumque mysterium; quia de utroque videtur esse par ratio: nec potest recte intelligi unum sine altero, ut consideranti facile patet. Conclusionem hanc tenent Suarez de fide. disp. 12. sec. 4. n. 11. Haunoldus l. 3. tr. 1. c. 8. n. 406. & 407. Illsung tr. 3. disp. unica art. 1. n. 32. Lugo de fide disp. 12. sec. 4. n. 91. (ubi ait, hanc esse inter nos recentiores communem) & alii multi apud Layman l. 2. tr. 1. c. 8. n. 5. qui hanc sententiam saltem æquè probabilem censem.

Prob. conclusio 1. negativè; quia tam gravis necessitas, nec ex Scripturis, nec ex Patribus, nec ex alio medio, potest ostendi; nam loca, aut testimonia Scripturæ, vel Patrum, quæ adducuntur, ad summum probant necessitatem medii in voto. Prob. 2. etiam aliqualiter positivè. Ut argumentatur Suarez, non possunt omnes articuli fidei simul tradi: ponatur ergo catechumenus, qui postquam credidit, DEUM esse, & supernaturalem remuneratorem esse, atque attritionem de peccatis elicit, incidat subito in morbum, & defectum sensuum, aut amentiam: talis planè debet baptizari: ergo debet, saltem posse consequi absque explicita reali fide in Christum. Pariter, si quis in sylvis nihil de Christo audisset: at legem naturalem servasset: postea autem illuminaretur, ut agnosceret DEUM supernaturalem remuneratorem: cur talis non posset, DEUM supernaturaliter super omnia diligere, & salvare? Certe dicere, DEUM tales casus non permisurum, est gratis id dicere: sicut etiam dicere, DEUM semper talem illuminaturum quoque de Christo, est absque necessitate miracula multiplicare.

601. Dicere autem, DEUM tali homini non daturum auxilium, ad diligendum DEUM super omnia, quoad usque is prius sit instructus de mysteriis SS. Trinitatis, aut incar-

incarnationis, non esset conveniens bonitati Divina; quia restringeretur benignitas DEI in lege nova; in antiqua enim lege, explicita fides de SS. Trinitate, aut de Christo, non fuit necessaria. Accedit, quod talis homo in sylvis, qui non haberet occasionem discendi mysterium SS. Trinitatis, vel Incarnationis, quidquid faceret, justificari non posset: nisi pro rōbus miraculose ei notitia de SS. Trinitate, & incarnatione ingereretur: quod DEUM semper facturum non probatur, eo ipso; quod non probetur ea notitia necessaria, videri potest Suarez cit. disp. 12. de fide. sec. 4. a n. 11. ubi hanc rationem fusē dedit.

Aliud est, quod DEUS in hac provisio-
nem nolit concurre ad actum charita-
tis cum eo, qui tantum credit DEUM esse,
non autem credit esse remuneratorem. nam
hoc probatur, tum ex omnibus illis ratio-
nibus, quibus probavimus, hanc fidem ex-
plicitam reip̄a esse necessariam necessita-
te medii: tum etiam ex eo, quod istud præ-
dicatum DEI sit longè facilius agnoscibile,
& consequenter facienti, quod est in se, non
sit absconditum. Confirm. à Medina, Sa, &
aliis. Inter Christianos videntur reperiri ali-
qui ita rudes, ut ista mysteria vero concep-
tu non videantur apprehendere, conse-
quenter explicitè non credere: ergo. Et quid
dicendum de mutis, & simul furdīs, à nativ-
itate, qui difficulter verum conceptum de
his mysteriis edoceri possunt? nam per
signa a verbis distincta vix, aut ne vix qui-
dem poterit ingenerari verus conceptus my-
sterii SS. Trinitatis, cui nihil in terris vel à
longè eit simile: & tamen, si isti homines
adulti sint, fidem necessariam necessitate me-
dii habere debent.

602. Dico 6. Necessitate gravis præ-
cepti omnes fideles debent credere explicitè
reip̄a quod substantiam, quæ in sym-
bolo Apostolorum continentur. ita communi-
nis cum S. Thoma 2. 2. q. 2. ab art. 5. usque ad
8. & Suarezio de fide disp. 13. sec. 4. n. 5. Prob.
Hanc fidem exigunt Concilia, Agathense,
Bracharense, & Cabilonense, apud Haunoldum
l. 3. tr. 1. c. 8. controv. 5. n. 409. &
sumitur ex C. Baptizandos. 58. & C. Non li-
ceat. 59. dift. 4. de Conférat. Ratio ulte-
rior est; quia Christianus debet saltem pri-
maria capita suæ religionis explicitè crede-
re: atqui ista continentur in symbolo: ergo.
Et videntur sanè ideo Apostoli symbolum
confessisse, ut fideles haberent compendi-
um eorum, quæ nōsse deberent.

603. Notandum autem 1. ex Suarez de fide
disp. 12. sec. 3. n. 1. quod fides explicita
sit duplex. Una est perfecta, atque distincta,
per quam quis non solum assentitur mysterio,
sed etiam scit, illud explicare, & aliquam ejus
rationem reddere: quæ fides non requiri-
tur ab omnibus; cùm non omnes ejus sint
capaces; nec rudes eam communiter habe-
ant. Altera est minus perfecta, per quam
res in se, & sub propria ratione creditur: cui
opponitur fides implicita, vel confusa, quæ
scilicet aliquid credit, tanquam in alio uni-

versali materiali objecto contentum: & hanc
fidem explicitam, circa mysteria in symbo-
lo contenta dicimus, quoad substantiam es-
se necessariam necessitate præcepti.

Notandum 2. dici, ea debere cre-
di quoad substantiam, hoc est, quoad prin-
cipalia objecta (qualia videtur Haunoldus l.
3. tr. 1. c. 8. n. 409. velle inesse aliqua sal-
tem singulis articulis) non tamen quoad ea,
quæ sunt tantum dicta tanquam accidentia,
e. g. quod Pilatus fuerit judex, qui Christum
condemnavit. Disputant tamen adhuc
doctores, quænam propriè dicenda sint spe-
ciale ad substantiam, quænam ad acciden-
tia: sed hoc speculativè fusus examinare
non videtur valde utile; cùm vix aliquid
solidi possit statui, & in praxi utique fide-
les debeat instrui de omnibus, quæ in to-
to symbolo continentur.

604. Quæ autem debent explicitè cre-
di, debent credi sub aliquo vero conceptu:
sufficit tamen, si conceptus iste sit imper-
fectus; nec enim rudes, vel rustici, debent
subtilitates quascunque intelligere. Sic e. g.
debent fideles omnes credere, Christum es-
se DEUM, & hominem, nec esse duos Chri-
stos, vel duas personas: non autem de-
bent credere, vel intelligere, quomodo hu-
manitas unita sit hypostaticè Divinæ Personæ:
debent credere carnis resurrectionem: non
autem intelligere, quomodo ea contingat.
Haunoldus. l. 3. tr. 1. c. 8. n. 410. censet, esse
quoque gravem obligationem, ut quis sciat
formare crucem, atque, hanc esse commu-
nem doctorum: ipsum autem symbolum
memoriā tenere, quod substantia verba, non est
saltem graviter præceptum, id, quod Suarez
de fide disp. 13. sec. 5. n. 8. afferit, tanquam
certum: qui etiam sec. præc. seu 4. n. 12. af-
ferit, non constare sufficienter de præcepto
gravi sciendi memoriter orationem Domini-
nicam: quanquam utique valde turpe, &
fors aliquando per accidens, saltem ratio-
ne scandali, graviter peccaminosa esse pos-
set hæc negligentia, & ignorantia.

605. Dico 7. Debet quivis fidelis scire,
vel nōsse ea sacramenta quoad substantiam,
quæ ipse debet suscipere; unde quivis adul-
tus fidelis, qui peccare potest, debet scire
fructum, & obligationem, ac dispositio-
nem necessariam, ad dignè recipienda sacra-
menta, baptismi, poenitentia, & Eucharistia;
quia debet utique quivis nōsse ea, ad quæ
dignè recipienda obligatur. Debet etiam
quivis scire præcepta decalogi; nam hæc
quivis debet observare. Non quidem requi-
ritur, ut quis memoriter, & ordine ver-
borum, ea recitare sciat: sed tamen requi-
ritur, ut singulorum substantiam ita teneat,
ut pro occasione sciat, hoc esse faciendum,
vel fugiendum. Pariter etiam debet quivis
nōsse præcepta Ecclesiæ, saltem prima
quatuor, quæ quævis concernunt: uno
verbo: debet quivis necessitate præcepti
nōsse ea omnia, quorum notitia ad vitam
Christianæ ducendam omnibus in communi
necessaria est; cùm enim quivis teneatur ad
vitam sic agendam, tenetur etiam ad pro-
curan-

curanda media, sine quibus vitam debito modo agere non potest: inter quæ præcipue est notitia dicta.

606. Hactenus dicta pro fidelibus in genere, non sufficiunt cuique in specie, ut est per se clarum; nam in specie quilibet debet habere tantam notitiam mysteriorum, & etiam moralium præceptorum, quanta necessaria est ad rite fungendum officio suo, & vitam pro suo statu pœ, & justè, seu vere Christianè ducendam, itemque actiones suas omnes rite peragendas. Unde, e.g. qui vult matrimonio jungi, debet scire hujus sacramenti fructum, finem, & obligacionem, ac dispositionem, ad id recipiendum necessariam: & sic de aliis. Item plura debet scire civis, quam rusticus: mercator, quam alius, circa licentiam contractuum: plura item advocatus, & judex, quam partes litigantes. Maxime autem debent præ aliis docti esse animarum pastores, à quibus istæ normam vivendi debent accipere. Hinc gravis peccati rei sunt, qui consciūtuae incitiae se gravibus negotiis temere miscerent, & acceptant officia, quibus dein ex ignorantia culpabili male administratis gravia damna in alios emergunt.

607. Dico 8. Non sufficit, mysteria fidei semel credidisse: sed debent per se, ex obligatione ipsius præcepti fidei, actus fidei sibi præcipue elicere. Ita defacto certa post Alexandrum VII. & Innocentium XI. qui damnaverunt propositiones hac de re varias: & in primis Innocentius XI. hanc 65. Sufficit illa mysteria semel credidisse, item 16. Fides non censetur cadere sub præceptum speciale, & secundum sc. item 17. Satis est, actum fidei semel in vita elicere. Rursum Alexander VII. hanc 1. Homo nullo unquam vita sua tempore tenetur, elicere actum fidei, spei, & charitatis, ex vi præceptorum Divinorum, ad eas virtutes pertinentium: quibus affines sunt aliae tres damnatae ab Innocentio XI. scilicet 5. An peccet mortaliter, qui actum dilectionis DEI semel tantum in vita eliceret, condemnare non audemus. & 6. Probabile est, ne singulis quidem rigorosè quinquenniis per se obligare præceptum charitatis erga DEUM. & 7. Tunc solum obligat, quando tenemur justificari, & non habemus aliam viam, qua justificari possimus.

608. Sed quæres, quoties igitur detur per se, ratione præcepti fidei, obligatio elicendi actum fidei. Resp. breviter, & ex occasione hujus questionis, de actibus omnium trium virtutum Theologicarum; cum de omnibus tribus par ratio esse videatur. In primis, ut ex propositione 6. Innocentii XI. inferitur, non potest quis tales actus differre ultra quinquennium, & si quis id faceret, speciali peccato, contra præcepta positiva harum virtutum, graviter peccaret: sed nimis etiam laxum mihi videtur, quod quis usque ad quinquennium possit, eos actus differre; etsi enim oppositum necdum damnatum sit, non ideo est verum, ut Pontifex ipse testatur, dum sub finem Constitutionis ait, se dam-

nando istas, non propterea alias prepositio-nes approbare.

609. Dico itaque 9. Quivis fidelis re-
netur per se, & sub gravi peccato, saltem se-
mel intra annum, actum fidei, spei, & chari-
tatis, elicere. Ita Gormaz de actu charita-
tis in tract. de charitate n. 106. & par est
ratio de actibus aliarum virtutum Theolo-
gicarum: imò major de actu fidei; cùm hic
magis necessarius sit, ad vitam Christianam,
& reliquarum virtutum exercitum, tan-
quam fundamentum omnis justitiae. Prob.
conclusio. Actus isti debent elicere intra ta-
le tempus, ut non posit dic, eos nimis diu
differri, ne scilicet nimis diu obliviscamus
DEI, non credendo: vel tantum creaturas
desideremus, & amemus, non sperando, nec
amando creatorem, quod utique per se
graviter indecens est: atqui, si actus isti
diferantur ultra annum, certè censemur ni-
mis diu differri, ut in simili videtur sentire
Ecclesia, quæ ideo confessionem, & Eucha-
ristię sumptionem annuam præcipit; quia
aliás videtur nimis diu differri: ergo.

Nec dici potest, hanc obligationem an-
nuam esse nimis gravem; eamque sufficien-
ter non probari; nam sufficienter probatur
ex ipsa sat manifesta indecentia ulterioris di-
lationis: deinde gravis non est hæc obligatio:
certè erubesceret quivis Christianus, si de
se deberet fateri, quod ipsi difficile accidat,
semel intra annum elicere actum fidei, spei,
aut charitatis: imò etiam videtur, quod erub-
escere deberet, si diceret, sibi difficile esse,
aliquoties per annum talem actum elicere;
unde in conclusione dixi saltem semel; nec
enim negare velim, fors aliquanto sapienter
dari hanc obligationem.

610. Dico 10. Præceptum istarum vir-
tutum etiam per se obligat, in initio, & fine
vitæ moralis, seu usus rationis. Intelligen-
da autem est conclusio de initio, & fine vi-
tæ moraliter sumpto, ut scilicet sub initium
vitæ non diu differantur actus virtutum istarum:
& circa finem vitæ, moraliter accep-
tum, seu quando videtur finis iste morali-
tate adesse, iterum eliciantur. Hæc con-
clusio ita explicata, à nemine negatur, ut etiam
ait Suarez disp. 13. de fide sc. s. n. 6. quia
omnes admittunt, hominem ad istarum virtutum
actus eliciendos teneri, in initio, & fine
vitæ, moraliter sumptis: quin imò sunt au-
tores, qui hac obligatione non contenti,
asterunt, hominem obligari ad eliciendos
hos actus, statim in primo physico instanti
vitæ moralis, seu usus rationis: de qua re
num sequenti.

Probatur autem ista conclusio 1. hac
ipsa communissima autoritate, ex qua se-
pius colligi debent præcepta Divina positi-
va, quæ DEUS liberè potuit ponere, vel
non ponere. Probatur 2. ratione. Finis
præceptorum, ad virtutes Theologicas spe-
stantium, est, ut DEUM agnoscamus, defde-
remus, & diligamus, tanquam primum prin-
cipium, & ultimum finem: ergo convenien-
ter dicitur, quod ista præcepta obligent in
principio, & fine vitæ; nam initium vitæ
respon-

respondet primo principio, & finis vitæ fini ultimo.

Confirm. Effet valde inordinatum, si quis evidenti credibilitate agnosceret DEUM loquenter, & diutius differret ei assentiri, seu credere: itemque, si agnitus infinitum bonum non appeteret, sed diu tantum creata desideraret: & par est ratio de amore, quem utique debet quilibet bono infinito, & agnito ut tali: nec licet diu sum amorem solis inferioribus impendere, neglecta, vel seposita supra bona bonitate: ergo est obligatio, in principio vita moralis DEO credendi, in eum sperandi, atque eum diligendi. Quod autem spectat ad obligationem in fine vita, datur etiam ratio a patritate desumpta à SS. Eucharistia, cuius sumenda præceptum obligat in articulo mortis. Ex quibus collige, eos, qui ad juvandos moribundos vocantur, inter primas curas habere debere, ut cum iis actus istarum virtutum eliciant.

611. Dico 11. Non est obligatio sub gravi elicendi actus virtutum Theologicorum, fidei, spei, aut charitatis, statim in instanti physicè primo, aut physicè ultimo vita moralis. Ita Sanchez in *præc. decal. 1. 2. c. 35. n. 7.* Suarez *tom. 4. in 3. p. disp. 11. sct. 2. n. 14.* Vasquez, Valentia, Azor, & plures alii. Probatur. Præceptum tam graviter, seu sub pena æterni ignis obligans, tam teneræ ætati impositum, & quidem statim implendum, non videtur consonum suavitati Divinæ providentia: ergo non datur: saltem non est asserendum, nisi valde efficaciter probetur, quod non sit. Et par, immo major est ratio de ultimo instanti vita; quia tunc homo præ imbecillitate virium corporis, & animæ, sepe non est amplius physicè, & saltem ordinariè non est moraliter potens, tales actus elicere: ergo DEUS non imposuit homini tam grave præceptum. Et punto, quod quoad hanc partem conclusionis, seu ultimum physicum instans vita, omnes autores facile nobiscum convenient.

Confirm. 1. Omnes ferme pueri laborant invincibili ignorantia istius præcepti; cum prius nondum prædicti usū rationis, nec potuerint de eo prudenter dubitare, nec in illud inquirere, nec etiam ab aliis, utpote rationis incapaces, illud discere: atqui non est censendus DEUS tale præceptum posuisse, quod saltem ordinariè nemo, quem obligare deberet, sufficienter scire possit: ergo. Confirm. 2. Ante illam quasi vigiliam rationis, pueri ad nullum præceptum obligantur, nec sunt capaces obligationis: ergo non statim videntur à DEO tam arctè, & severè obligari, præsertim, cum nullus possit discerneré primum physicè momentum, vel instans, consequenter neque possit ex certa intentione illud præceptum implere,

612. Dico 12. Sæpius adhuc præceptum fidei (& idem est de præcepto spei, & charitatis) obligat per accidentis, hoc est, non ratione sui, sed ratione accidentalis circumstantiæ, e. g. quando tentationes contra fidem insurgunt, quas quis judicat sine actu fi-

dei à se vinci non posse. 2. quando fides exteriùs profitenda est, ne scilicet verba sint mendacia. 3. sæpe fides est necessaria ad actus aliarum virtutum præceptos ritè elicendos. Addo tamen sub finem, non teneri aliquem ad actum fidei elicendum toties, quoties ei articulus quidam sufficienter proponitur; nam modò tunc non contradicat, vel dubitet, potest abstrahere; alias deberet aliquis saepè, dum studet, actus tales elicere, & à studiis impediri. Verum omnes alias accidentales circumstantias, in quibus detur, vel non detur, obligatio ad actus virtutum Theologicarum elicendos, pluribus examinare, nimis foret prolixum, & potius spectat ad Theologiam moralem, quam speculativam.

ARTICULUS II.

Solvantur Objectiones.

613. **O**b. 1. contra 1. 2. & 3. conclusionem. Potest elicere actus charitatis ante actum fidei strictè dictum: sed per hunc potest aliquis salvare: ergo actus fidei strictè dictus, non est simpliciter necessarius, necessitate medii ad salutem. ma. prob. potest elicere pia affectio supernaturalis post solam illustrationem supernaturalem: ergo etiam actus charitatis. Confir. Sufficit ad actus aliarum virtutum actus fidei tantum virtualis, seu fidei objectiva: ergo etiam ad actum charitatis: ergo non opus est actu fidei formalis. Resp. neg. ma. ad prob. conc. ant. neg. cons. Piam affectionem non potest præcedere actus fidei; unde debet sufficere alia superna illustratio: at vero actum charitatis potest præcedere actus fidei, & insuper ex nostris argumentis constat, DEUM ita ordinasse, ut non eliciatur actus charitatis ante fidem. Ad confir. neg. ult. cons. quia non potest elicere actus fidei virtualis, nisi prius elicitus sit actus fidei formalis, ut constat ex dictis n. 44. unde hoc saltem evincitur, quod non possit aliquis salutem consequi, nisi eliciebit aliquando actum fidei formalis.

614. Ob. 2. Cornelius centurio *Actor.* 10. v. 2. dicitur *religiosus, ac timens DEUM,* antequam crediderit: ergo potuit etiam salvare ante fidem. Confir. Propositio damnata citata n. 395. potest explicari de fide tantum naturali: ergo nihil ex ea probatur. Resp. neg. ant. Cornelius habuit utique fidem in DEUM remuneratorem, quamquam necdum haberuit explicitam de Christo, de quo inferius. Certè Arausicanum II. can. 25. sic definit: *Unde manifestissime credendum est, quod & illius latronis, quem Dominus ad paradisi patriam revocavit, & Cornelii centurionis, ad quem Angelus Domini missus est, & Zachei, qui ipsum Dominum suscipere meruit, illa tam admirabilis fides, non fuit de natura, sed Divine largitatis donum.* Et utique Concilium loquitur de fide Cornelii

nelli ante adventum S. Petri; nam loquitur de ea, quam habuit, dum ad eum Angelus missus est: sicut de fide Zachæi, ante Christum hospitio exceptum; loquitur enim de ea fide, qua id meruit. Angelicus autem 2.2. q. 10. art. 4. ad 3. sic scribit. *De Cornelio tamen sciendum est, quod infidelis non erat; alioquin ejus operatio accepta non fuisset DEO, cui sine fide nullus potest placere: habebat autem fidem implicitam, nondum manifestata Evangelii veritate.* Ad confir. neg. ant. nam fuere Catholici autores, qui eam propositionem defenderant; hi autem utique de fide aliqua, seu illustratione supernaturali loquebantur; alias fuissent Pelagiani, vel Semipelagiani.

615. Ob. 3. contra 4. conclusionem. Potest amari DÉUS, quin cognoscatur ut remunerator, modò cognoscatur ut summè amabilis: ergo sine fide, de DEO remuneratore, potest elici actus charitatis: ergo sine fide potest dari justificatio, & salus. Confir. 1. Amor, tendens in DEUM ut remuneratorem, est tantum amor concupiscentiæ: ergo non esset actus charitatis. Confir. 2. Sancti, quando ardentissimè DEUM amant, à pœnis, & præmiis, praescindunt: ergo. Resp. neg. ant. Vel ad amorem amicabilem requiritur, ut cognoscatur amicus redamans, adeoque remunerator: vel certè DÉUS in hac providentia non vult concurrere ad actum amoris, nisi prævius aliquando fuerit actus fidei de DEO remuneratore, ut jam insinuavimus n. 601. Ad 1. confirm. conc. totum. Amor charitatis non tendit in DEUM remuneratorem ut motivum: sed tantum præsupponit fidem, de illo priùs elicita, tanquam conditionem, saltem ex ordinatione Divina prærequisitam.

Ad 2. confir. dist. ant. Sancti, dum amant DEUM, praescindunt sepe à præmiis, conc. vel om. ant. praescindunt semper. neg. ant. & cons. Non dicimus, quemlibet actum amoris debere præcedere fidem de DEO remuneratore: sed dicimus primum actum charitatis (si per hunc homo omnium primò justificandus esset) non posse, saltem ex ordinatione Divina, elici sine prævio actu fidei de DEO remuneratore: quod nostræ conclusioni sufficit: quamvis neque ad omnes reliquos actus charitatis, saltem per longum tempus, DEUS velit concurrere sine priùs elicito actu fidei de DEO remuneratore; cùm homo etiam debeat sèpius elicere actum spei, ad implendum præceptum spei: quod si implere nollet, actum charitatis elicere non posset.

616. Ob. 4. contra 5. conclusionem. Sèpius Scripturæ inculcant necessitatem fidei in Christum: ergo hæc est necessaria necessitate medii. ant. prob. adducendo textus. sic ad Rom. 3. v. 22. *Justitia autem DEI per fidem JESU Christi in omnes, & super omnes, qui credunt in eum.* Ad Galat. 2. v. 16. *Non justificatur homo ex operibus legis, nisi per fidem JESU Christi.* Actio. 4. v. 12. *Non est in alio aliquo salus; nec enim aliud nomen est sub caelo datum hominibus,*

in quo oporteat nos salvos fieri. Joannis 3. v. 14. *Sicut Moyses exaltavit serpentem in deserto, ita exaltari oportet filium hominis, ut omnis, qui credit in ipsum, non pereat.* Joannis 17. v. 3. *Hæc est autem vita aeterna, ut cognoscant te solum DÉUM verum, & quem misisti JESUM Christum.*

Respondent 1. quidam distinguendo duplum fidem Christi: unam, quæ habet pro objecto Christum, & potius dicenda esset fides de Christo: alteram, quæ est ex meritis, & ex doctrina Christi: & hæc etiam est fides de DEO remuneratore, quæ est simpliciter necessaria. Resp. 2. neg. conseq. Testimonia hæc, si sumuntur ad mentem adversariorum, ut jacent, nimirum probant, scilicet, quod nemō sit salvandus, nisi post explicitam nominis JESU confessionem, vel, nisi oculis corporeis viderit Christum crucifixum: ut Judæi non sunt sanati, nisi post aspectum serpentem. Primus itaque, & secundus textus, intelligitur de fide ex meritis Christi, sine qua non prosunt opera legis: vel, si tibi scrupulum in primo textu movet illud: qui credunt: dici potest, debere credi Christum, saltem implicitè, quatenus DÉUS est remunerator per media sibi placita, inter quæ principium est Christus, tanquam auctor, & causam, ritorum omnis remunerationis. Nec tamen ex hac responsione sequitur, quod fides in Christum non magis requiratur, quam fides omnium aliorum mysteriorum; nam fides in Christum primario requiritur necessitate præcepti: non autem ita primario requiratur fides aliorum mysteriorum.

Tertius textus tantum probat necessitatem præcepti, vel, si de mediis loquitur, loquitur de meritis Christi, quæ sunt medium absolute necessarium ad salutem nostram: non verò fides explicita de Christo. Quartus textus non petit omnimodam paritatem; alias, ut dictum, deberemus Christum corporaliter aspicere: sed tantum vult, mortem Christi esse necessariam ad salutem hominum. Quintus probabilius loquitur de visione beatifica DEI, & Christi filii DEI. Si de vita causali intelligatur, non intendit adstruere omnimodam paritatem quoad necessitatem inter fidem utriusque objecti.

617. Ob. 5. SS. Patres exigunt fidem explicitam de Christo: ergo. ant. prob. SS. Patres dicunt, Sanctos in Christum sperantes, & ipsum expectantes, salvandos esse: omnes ex fide Christi justificari: utrumque populum, scilicet antiquorum Judæorum, & secutorum postea Christianorum, JESUM confessionis voce laudare: sine fide Evangelii nihil sufficere: neminem etiam ante Christum, sine fide in illum, coronam martyrii confecutum fuisse &c. ergo. Resp. dist. ant. SS. Patres exigunt eam fidem, tanquam necessariam necessitate præcepti. conc. ant. tanquam necessariam necessitate mediis. neg. ant. & cons. ad prob. omnes illi modi loquendi non probant, quod adversarii volunt; nam 1. ex illis, qui sperant explicitè in Christum, salvandi sunt plures, sed non soli. 2. omnes

mnes ex fide Christi, hoc est, quæ ab ipso tradita est, & quam, saltem implicitè, quivis tenere debet, justificantur. 3. Populus uterque nomen JESU in celo unanimi voce laudabit; nam in terris id certè in antiquo testamento vix paucissimi fecerunt; & tamen non est credendum, neminem præter eos salvatum fuisse. 4. Fides Evangelii totius utique non est necessaria explicitè talis, sed tantum talis implicitè. Adde, quod S. Athanasius (ex quo hæc objectio fit) loquatur de iis, qui eam fidem, sufficienter prop̄positam, noluerunt amplecti: adeòque tantum loquatur de necessitate præcepti. 5. Licet nulli consecuti sint martyrii coronam sive fide explicita in Christum, potuerunt tamen sine ista illam consequi, vel saltem alià viâ salvare.

Circa alios etiam SS. Patrum textus nota, eos valde convenienter explicari posse, vel de necessitate non negandi Christum, aut SS. Trinitatem: vel de fide Christi, non ut objecti, sed ut auctoris: hoc est, non ut Christus tanquam objectum per aliquem actum fidei explicitè credatur, sed tantum, ut habeatur fides, aut doctrina, à Christo tradita: vel eos textus exponi posse de fide implicita, seu in voto: vel etiam de necessitate, non respectu cuiusque fidelis, sed tantum respectu Ecclesie, ad cujus conservationem medium necessarium est fides explicita in Christum.

618. Ob. 6. S. Thomas nobis adversatur; nam in 3. dist. 25. q. 2. art. 2. questione 2. in corp. ait: Post adventum Christi, quia jam mysterium redemptoris implementum est, & corporaliter, & visibiliter, & predictatim, omnes tenentur ad explicitè credendum. Et si aliquis instructorem non haberet, DEUS ei revelaret, nisi ex sua culpa remaneret. & q. 14. de veritate (qua est de fide) art. 11. in corp. ait: Tempore vero gratia omnes majores, & minores, de Trinitate, & redemptore, tenentur explicitam fidem habere. & ad 1. docet, eum, qui in sylvis esset natus, & ex parte sua impedimentum non ponere, sed ductum naturæ sequeretur, si alium instructorem non haberet, vel per internam revelationem, vel per necessarium predicatorem, de necessariis instruendum: ergo. Confr. C. Firmiter de summa Trinitate. dicitur, in lège gratia neminem salvare, nisi sit in Ecclesia Christi: verba sunt: Una vero est fidelium universalis Ecclesia, extra quam nullus omnino salvatur: sed non est in Ecclesia Christi, qui non explicitè credit in Christum: ergo.

Resp. Multi ex Thomistis negant, S. Thomam esse nobis contrarium: volūtque, debere S. Doctorem intelligi, quod tantum velit, quod post promulgationem Evangelii fides explicita SS. Trinitatis, aut Christi, necessaria sit in voto, sicut baptismus; non enim negat Angelicus, posse aliquos, post promulgatum Evangelium, sine fide explicita de Christo, per actum charitatis iustificari: sed potius contrarium docet de Cornelio centurione, qui vivebat post

R. P. Ant. Mayr. Theol. Tom. I.

promulgatum Evangelium, & de quo 3. p. q. 69. art. 4. ad 2. ait: Ante baptismum Cornelius, & alii similes, consequuntur gratiam, & virtutes, per fidem Christi, & desiderium baptismi, implicitè, vel explicitè: ergo juxta S. Doctorem, fides implicita in Christum sufficit ad gratiam acquirendam, etiam aliquo tempore post promulgatum Evangelium.

619. Dein valde dubium est, an S. Doctorem locis objectis loquatur de necessitate medii, vel tantum de necessitate præcepti; nam ait tenentur, quod ex se tantum significat necessitatem præcepti. Rursus q. 14. de veritate. art. 11. in corp. ait: Hoc tempore majores (hoc est, aliorum doctores) omnia, quæ sunt explicitè fidei, credere tenentur: id est, omnes articulos, de quibus certum est, eos esse de fide: quod intelligi non potest de necessitate medii, sed tantum præcepti; nam, et si aliquis doctor, vel Episcopus, negligentiam gravem commisisset in addiscendis mysteriis, adeò, ut sibi commissos non potuisset instruere, non ideo carerer necessariis mediis ad salutem; nam, modò sciret alia, quæ omnibus necessaria sunt, & in articulo mortis, quando non amplius posset comparare sibi illam majorem scientiam, debitam ageret penitentiam, tamen posset salvare, ut nemo negat.

620. Verum est, S. Doctorem addere, quod DEUS, si homo ex sua parte nullum impedimentum ponens, sed ductum rationis lequens, aliter instrui non posset, eum, vel per extraordinariam illustrationem internam, vel per submissum prædicatorem, instrui faceret: sed tamen potest probabiliter dici, S. Doctorem sentire, quod DEUS etiam in necessariis necessitate præcepti, saltem in præcipuis, & sine quibus valde difficilis est salus, talem hominem aliquando instruī faceret. Certè nobiscum sentiunt insignis Thomista Richardus de Media Villa (quiteste Bellarmine imitatur doctrinam S. Thomæ) Sotus, Bartholomeus Medina, Canus, Banez, & alii apud Sanchez l. 2. in decal. c. 2. & Layman loco citato n. 600. relati. Hinc etiam Suarez de fide disp. 12. sec. 4. n. 5. existimat, S. Thomam tantum loqui de necessitate præcepti. Ad confirmat. dist. ma. dicitur, neminem salvare, nisi sit in Ecclesia Christi in voto. conc. ant. nisi sit in ea per acceptum baptismum, qui est janua ad Ecclesiam, vel per explicitam fidem in Christum. neg. ant. & cons. alias baptismus finalis non iustificaret.

621. Ob. 7. S. Augustinus variis locis exigit, tanquam medium necessarium ad salutem, fidem in Christum. Sic l. 1. ad Simplicianum q. 2. circa principium ait: In quibusdam tanta est gratia fidei, quanta non sufficit ad regnum cœlorum, sicut in catechumenis, sicut in ipso Cornelio, antequam sacramentorum participatione incorporaretur Ecclesia. & infra: Non tamen solùm concipi, sed etiam nasci opus est, ut ad vitam perveniatur aeternam. Idem S. Pater ait. l. 18. de civitate DEI. c. 47. etiam ante

Christi adventum, ut pertineret ad coelestem Jerusalem, nemini concessum fuisse .... nisi cui divinitus revelatus est unus mediator DEI, & hominum, homo Christus IESUS: ergo multò magis sentit, id nemini concessum fuisse post adventum Christi. Similia afferunt Maurus.

Resp. S. Augustinum benignè interpretandum esse. Certè nemo dicet, catechumenum non habere fidem necessariam necessitate medii ad salutem; cùm talis etiam credat in Christum. Pariter Cornelius habuit fidem absolute sufficientem, antequam baptizaretur: nec opus est revera baptizari; utique enim sufficit baptismus flaminis; unde Suarez de fide disp. 12. sec. 4. n. 20. ait, S. Augustinum intelligendum esse de eo casu, in quo baptismus, vel major instructio, haberipotest: consequenter datur tantum necessitas præcepti, vel necessitas medii tantum in voto.

Alter textus S. Augustini necessariò debet exponi (nam literaliter loquendo, videatur non posse probari, quod omnibus iustis, ab origine mundi, fuerit explicitè revelatus Christus ut mediator DEI, & hominum) unde quidam non malè ajunt, S. Doctorem tantum voluisse, quod omnibus necessarium semper fuerit, ut essent membra illius universalis Ecclesie, seu cœtūs populi DEI, cui revelatus est Christus: qui ex hac ratione dici potest, particularibus personis aliquo modo participativè, vel mediately, vel implicitè revelatus: nisi fors dici possit, Christum omnibus esse revelatum ita loquendo effectivè, seu quatenus omnibus gratia ex meritis Christi collata est.

622. Ob. 8. Tridentinum sess. 6. c. 6. describens ordinem justificationis, dicit, justificari homines credentes vera esse, qua divinitus revelata, & promissa sunt, atque illud in primis, à DEO justificari impium per gratiam ejus, per redemptionem, qua est in Christo IESU: ergo. Confir. In symbolo S. Athanasii post explicata plura mysteria additū: *Hæc est fides Catholica, quam nisi quisque fidelerit, firmiterque crediderit, salvus esse non poterit:* ergo fides istorum est necessaria necessitate medii. Resp. neg. conf. Tridentinum ibi non agit, tantum de necessariis necessitate medii; sed de communi, & ordinario modo, se præparandi ad justificationem; alias necessitate medii etiam necessarium esset, fidem concepire ex auditu, vel timere iustitiam Divinam, vel considerare DEI misericordiam. Ad confir. neg. conf. Senitus verborum symboli tantum est, quod ille, qui ea nec implicitè credit, sed aliquid negat, non possit salvus fieri; nullus enim unquam docuit, quod fides explicita omnium articulorum, contentorum in eo symbolo, sit necessaria necessitate medii.

623. Ob. 9. Plus exigitur in novo testamento necessitate medii, quam in antiquo: ergo fides explicita in Christum. Confirm. Nisi hæc fuisset necessaria necessitate medii, non fuisset ratio mittendi S. Petrum

ad Cornelium: ergo. Resp. neg. conf. si sermo sit de explicita fide (aliud est de implicita) Interim longè plura nunc in novo testamento credenda sunt necessitate præcepti, quam fuerint in antiquo. Ad confir. neg. ant. Cornelius (ut ait S. Thomas citatus n. 618. & afferit quoque Suarez de fide disp. 12. sec. 4. n. 23. & hoc teste SS. Patres communis docent) jam justus erat, ante adventum S. Petri: attamen ratio mittendi S. Petri sufficientissima fuit, ut scilicet Cornelius crederet etiam necessaria necessitate præcepti, & baptizaretur: ad quem tenebatur; nec enim DEUS vult, ut homines tantum habeant necessaria necessitate medii. Adde, eam revelationem, & missionem, factam non propter solum Cornelium, sed propter totam gentilitatem.

624. Ob. 10. Innocentius XI. damnavit hanc propositionem 64. *Absolutionis capax est homo, quantumvis laboret ignorantia mysteriorum fidei, & etiamsi per negligentiam, etiam culpabilem, nesciat mysterium SS. Trinitatis & Incarnationis Domini nostri IESU Christi:* ergo fides explicita istorum mysteriorum est necessaria necessitate medii; alias enim posset aliquis absolviri. Resp. 1. neg. conf. quia, licet esset absolute necessaria notitia horum mysteriorum ad absolutionem, non esset ita necessaria ad contritionem, adeoque neque ad salutem, ad quam pauciora requiruntur. Hæc responso sufficeret ad solvendam objectionem: attamen ad ulteriore notitiam addo, propositionem damnatam duas habere partes. Prima dicit, posse absolviri eum, qui laborat ignorantia mysteriorum fidei illimitata, quod non videtur intelligendum de ignorantia tantum aliquorum (nam quis tantum diceret, posse absolviri eum, qui aliqua mysteria ignoraret, non esset damnabilis) sed de ignorantia omnium, saltem indeterminata, & disjunctim sumptorum, hoc est, qualcunque ignoret; ita ut sensus sit, esse capacem absolutionis etiam eum, qui ignorat DEUM remuneratore: & hoc est falsum etiam juxta nos, ut patet.

625. Altera pars propositionis ait, posse absolviri eum, qui culpabiliter ignorat duo illa mysteria. Circa quod noto, absolutionem aliquando validè dari, sed illicite: aliquando etiam invalidè, ut est apud omnes certissimum. Sic illicite, attamen validè absolvit sacerdos, in statu peccati existens: vel si poenitentem, invincibiliter e. g. ignorantem, aliquid esse peccatum, non monet, cùm potest, & debet. Poenitens quidem non potest recipere hoc sacramentum validè, & formaliter illicite, quantum est ex parte sua; si enim sciat, vel culpabiliter nesciat, se illicite accedere, eo ipso de novo peccat, nec habet dolorem, & propositum, requiritum ad valorem sacramenti, consequenter nec validè recipit sacramentum. At vero potest poenitens illud recipere validè, si administratio illius sit tantum illicita ex parte sacerdotis, vel tantum materialiter illicita ex parte sua, si e. g. aliquid, ad licitam receptionem

tionem requisitum, inculpabiliter nesciret; tunc enim non formaliter, sed tantum materialiter illicite accederet ad sacramentum, quod non impediret valorem.

626. Jam quæstio est, an Pontifex damnet tantum afferentes, quod culpabiliter ignorans mysteria illa, sit capax absolutionis licita: an etiam damnet afferentes, quod sit capax, absolutionis quidem validæ, sed non licita. In qua questione in primis dicendum, quod culpabiliter ignorans, quando potest instrui, non sit capax, nec validæ absolutionis. Ratio est; quia, qui culpabiliter est ignorans, nec vult instrui, actualiter graviter peccat, dum obligationi suæ gravi non vult satisfacere, curando se instrui; debet enim quisvis, necessitate saltem gravis præcepti, scire ista mysteria: hocque præceptum semper urget, quando est occasio descendendi: qualem quilibet semper habet, dum sanus, vel etiam ægrotus, tamen capax rationis est; quippe quilibet homo potest eum instruere: urgētque hoc præceptum ante confessionem, præsertim, cum probabilis etiam sit sententia afferentium, fidem explicitam SS. Trinitatis, & Christi Redemptoris, esse necessariam necessitate medii: quo causa confessio esset prorsus invalida: ergo, si non vult, instrui ante confessionem, actualiter peccat: adeoque ratione deficientis doloris, & propositi, neque validam absolutionem potest recipere.

Quodsi autem aliquis inculpabiliter nesciat ea mysteria, nempe SS. Trinitatis, & incarnationis, & possit instrui ante confessionem, certum est, quod saltem illicite absolvatur, & graviter peccet sacerdos absolvens, si eum non prius instruat; tum quia confessarius est doctor, qui debet in necessariis instruere pœnitentem; tum adhuc magis, quia ex prima propositione damnata ab Innocentio XI. habetur, quod non licet uti sententia tantum probabili, quando agitur de valore sacramentorum, & potest haberi tutor, & certa: atqui hic agitur de valore; quia agitur, an talis pœnitens sit absolutionis capax, adeoque hæc ei validè possit impendi: & sententia est tantum probabilis, non certa; nam multi tenent, fidem eorum mysteriorum, re ipsa explicitè habitam, esse necessariam necessitate medii: quia sententia si vera esset, talis esset incapax absolutionis validæ, sicut esset incapax, qui non esset baptizatus.

627. Sed quæres, an talis, inculpabiliter ignorans, capax sit saltem absolutionis validæ? Resp. in primis, hunc casum moraliter contingere non posse; nam, qui non est instructus de necessariis, & essentialibus sacramenti pœnitentiae, dolore &c. invalidè absolvitur; quia non ponit partes essentialias: qui autem scit necessaria ad confessionem, etiam utique sciet mysteria SS. Trinitatis, & incarnationis. Speculativè tamen loquendo, si talis casus contingere, videtur probabile, talem inculpabiliter ignorantem capacem esse absolutionis, non quidem licita, sed saltem validæ; quia proba-

biliter non est de necessitate medii, explicita fides duorum istorum mysteriorum: quamquam, ut jam dictum, in praxi nunquam possit licite dari ei, qui potest instrui.

Nec hæc assertio videtur convenire cum propositione damnata; nam illa in primis loquitur de ignorantia culpabili istorum mysteriorum. Dein, ut habet Cardenas *dissert. 41. in propos. damnat. ab Innoc. XI. c. 5. n. 32.* damnatio illa non videtur afficer afferentes, esse capacem absolutionis tantum validæ eum, qui, præsertim inculpabiliter, ea mysteria ignorat; nam propositione damnata non distinguit, inter absolutionem licitam, & validam; unde damnatio sufficienter intelligitur de assertione absolutionis licita. Rursus idem auctor *n. 34.* adducit regulam *30. juris in 6. In obscuris minimum est sequendum:* cum ergo obscurum sit, an damnatio comprehendat absolutionem tantum licitam, an etiam validam, sequimur minimum, dicendo, quod comprehendat tantum absolutionem licitam.

628. Hinc in casu, quo vocaretur sacerdos ad moribundum, de quo jure præsumere posset, eum ignorare duo illa mysteria: attamen modò instrui nequiret, respondet Cardenas *dissert. modò citata c. 3. n. 16.* quod deberet conditionatè absolvī; cum enim certum non sit, moribundum esse indispositum, debet sacerdos in tanto periculo ei succurrere, quantum potest. Nec hoc est contra damnationem primæ propositionis, ab Innocentio XI. prohibita; nam ex illa tantum infertur, non posse adhiberi sententiam probabilem circa sacramenti valorem, quando potest haberi certa, & tuta, quæ in hoc casu haberi non potest.

Imò idem Cardenas *n. 18.* pergit, & dicit, quod, eti sacerdos certò sciret, tam moribundum ea mysteria nescire (supposito, quod haberet sufficientia signa doloris, & confessionis &c. que essentialiter requiruntur ad absolutionem) deberet tamen eum sub conditione absolvere; quia, cum certum non sit, fidem mysteriorum illorum esse de necessitate medii, speculativè adhuc probabile est, eam absolutionem fore validam: adeoque debet moribundo in tanta necessitate eà succurri. Nec in hoc casu illicita est absolutione; tum quia per adjectam conditionem cavetur reverentia sacramenti; tum quia talis necessitas proximi aliquando à peccato excusat: sed, ut jam dixi, casus hic speculativus potius est, quam practicus.

ARTICULUS III.

Solvuntur reliquæ Objectiones.

629. **O**B. 11. contra 6. conclusio-nem. Si rudes debent credere explicitè symbolum Apostolorum, debebunt etiam credere symbolum Nicænum; par enim est ratio, & hoc est explicatio prioris: sed Nicænum rudes

rudes non debent explicitè credere: ergo. Confir. 1. Multi simplices, & rudes, etiam devoti, nunquam rectè intelligere possunt symbolum: ergo juxta nos damnabuntur. Confir. 2. Articulus de communione Sanctorum est obscurus, & Theologi aliquando laborant in eo rite intelligendo: ergo rudes non debent, eum intelligere. Resp. neg. ma. nec enim est par ratio; quia de uno præcepto constat, non de altero, ut rete Suarez *de fide disp. 13. sec. 4. n. 16.* nec opus est scire omnes explicationes; alias nimium onus imponeretur communitati fidei.

Ad 1. confir. dist. conf. multi rudes damnabuntur, si culpabiliter ignorant, aut culpabiliter non intelligent symbolum. om. conf. si id inculpabiliter ignorant, vel non intelligent. neg. conf. Si qui inculpabiliter symbolum, vel aliquem alicuius articuli sensum ignorant, non ideo damnantur; sicut enim in aliis præceptis, ita etiam in præcepto fidei, excusat ignorantia invincibilis. At apud rusticos, faltem ordinariè, vincibilis est hæc ignorantia; quia catechesis accedere nolunt: quandoque est parochorum culpa non levis, si doctrinam Christianam suis tradere negligent.

Ad 2. confir. Ille articulus quoad substantiam suam, tam difficilis non est, quam mysterium SS. Trinitatis, quod tamen debent omnes quoad substantiam nosse. Certè in articulo non credenda explicitè est Ecclesia (quia est materia valde gravis; nam ipsa est regula proxima fidei, & extra eam non est salus) nec est multò difficultior articulus de communione Sanctorum, de quo (ut ait Suarez *de fide disp. 13. sec. 4. n. 10.*) faltem ad evitandum peccatum mortale, satis est, credere Ecclesiam sub conceptu unius congregacionis, in qua est vera sanctitas, & una fides, sub uno capite Christi Vicario; in hoc enim virtualiter continetur, aliquam inter membra hujus Ecclesie esse communicationem, in bonis operibus, & orationibus, quæ per communionem illam Sanctorum significatur. In forma om. ant. dist. conf. non debent rudes eum articulum intelligere sub conceptu omnino exacto. conc. ant. sub conceptu aliquo rudi, qualem modò ex Suarez attulimus. neg. conf.

630. Ob. 11. contra 9. conclusionem. Non debet admitti speciale præceptum, quod non continetur in decalogo: sed de actibus virtutum Theologicarum, nullum speciale præceptum continetur in decalogo: ergo non debet admitti. Confir. 1. SS. Patres dicunt, tunc nos diligere DEUM, quando mandata ejus observamus: imo Christus Dominus ipse dicit *Ioan. 14 v. 21.* *Qui habet mandata mea, & servat ea, ille est, qui diligit me:* ergo non datur speciale præceptum de actu charitatis eliciendo, nec hunc in specie debemus elicere, sed tantum mandata DEI observare. Confir. 2. S. Augustinus *de spirit. & liter. c. ultimo* ait, non posse nos in hac vita amare DEUM, ex toto corde, & omnibus viribus &c. quia Beati

DEUM non magis amant, quam ex toto corde &c. quorum tamen amorem æquare non possumus. Similia docet *de perfectione justitiae. c. 8.* Idem docet S. Thomas *2. 2. q. 184. a. 3. in corp.* & videtur etiam docere S. Bernardus *serm. 50. in Cantica:* ergo non possumus implere præceptum charitatis: ergo istud omnino non datur; quia DEUS impossibilia non præcipit.

Resp. neg. ma. Etsi enim non continetur speciale præceptum de his actibus in decalogo, sufficit, quod id continetur alibi in Scripturis: & sane istæ millies clamant, in unum DEUM credendum: in eum sperandum, seu habendam in eo fiduciam, non in aliis: eumque diligendum esse: & Christus *Matth. 22. v. 36.* interrogatus: *Quod est mandatum magnum in lege?* respondit *v. 37.* *Diliges Dominum DEUM tuum ex toto corde tuo, & in tota anima tua, & in tota mente tua.* Hoc est maximum, & primum mandatum.

631. Quin etiam prima tria præcepta decalogi, licet immediate spectent ad religionem, tamen sine fide præmissa impleri non possunt; unde in Germanico catechismo primum mandatum sic sonat: *Credas in unum DEUM:* at verò, ut audivi, apud Hispanos sic: *Diligas unum DEUM.* Adde, etiam si non continerentur explicitè, & claram hæc præcepta in Scripturis, sufficeret nobis doctrina Ecclesie, & Summorum Pontificum. Ad 1. confir. dist. ant. SS. Patres dicunt, tunc nos diligere DEUM, quando servamus mandata omnia. conc. ant. quando servamus tantum decalogum, & quidem tantum quod ea, quæ formaliter, & explicitè in eo continentur. neg. ant. & conf. alias non deberemus observare præceptum sumendi Eucharistiam: multò minus præcepta Ecclesiastica.

Hoc tamen verum est, quod, eliendo actum veræ charitatis, simul faltem servemus præcepta DEI, in hoc sensu, quod non possumus elicere actum charitatis, quin pro eo tempore reliqua præcepta graviter obligantia observemus; eoquod actus charitatis cum gravi eorum transgressione incompatibilis sit. Quando autem obijcitur, impossibile esse, diligere DEUM ex toto corde, ex omnibus viribus: responderetur, id falsum esse; non enim exigitur, ut DEUM amemus summè intensivè, sed tantum appretiativè, hoc est: non exigitur summa intensio, sed tantum summa affectio DEI, seu prælatio ejus omnibus rebus creatis.

Ad 2. confirm. dist. 1. conf. Non possumus implere præceptum charitatis, in quantum est tantum indicativum rei præceptæ. neg. conf. in quantum est indicativum, non tantum rei præceptæ, sed simul etiam finis, in ordine ad quem res præcipitur. om. 1. conf. at neg. 2. dam. Potest aliquid dupli modo præcipi: primò, ut præcepto indicetur tantum, quid faciendum sit: secundò, ut eodem præcepto simul indicetur finis, in ordine ad quem aliquid faciendum

dum est. Sic, si bellidux præcipiendo dicat militibus: *In vadite urbem*: tantum indicat, quid sit faciendum. Si autem dicat: *Capite urbem*: indicat etiam finem pugnæ: & qui primum non implet, est prævaricator præcepti; non autem est prævaricator præcepti, qui non implet secundum.

Hinc S. Augustinus loco objecto dicit: *Neque enim, si esse nondum potest tanta dilectio DEI... jam culpæ deputandum est.* & Angelicus etiam articulo objecto ad 2. ait: *Est autem alius gradus perfectæ dilectionis, qui non potest impleri in via, ut dictum est: à quo, qui deficit, manifestum est, quod non est transgressor præcepti.... dummodo attingat infimum.* S. Bernardus etiam cit. serm. 50. in Cantica ait: *Judicavit utile, ... ut scirent sanè, ad quem justitia finem nisi pro viribus oportet: ergo mandando impossibilia non prævaricatores homines fecit, sed humiles.* Unde hi SS. Doctores tantum volunt, perfectionem illam charitatis patriæ, quæ in via adhuc impossibilis est, esse præceptam, tanquam finem, qui indicetur nobis, ut ad eum tendamus: quamvis non ita strictè præcepta sit, ut culpæ rei simus, si eam non attingamus, modò ad eam tendamus: sicut nec miles in casu suprà posito reus est prævaricationis, aut culpæ, et si urbem non capiat, modò strenue eam invadat. videatur Bellarminus. tom. 2. controv. 2. de membr. Eccles. l. 2. de Monachis c. 13.

632. Ob. 13. Finis præcepti non cadit sub præceptum: atqui *Finis præcepti est charitas*, ut ait S. Paulus 1. ad Timoth. 1. v. 5. ergo actus charitatis non cadit sub speciale præceptum. Confir. Innocentius XI. non exigit, ut singulis annis eliciamus actus Theologicos: sed tantum, ne eos differamus ultra quinquennium: ergo nec nos id debemus exigere. Resp. dist. ma. Finis præcepti extrinsecus non cadit sub præceptum. conc. ma. finis intrinsecus, & identificatus cum materia præcepti. neg. ma. & dist. sic mi. neg. conf. Verum est, quod finis præcepti, e. g. de cultu DEI, vel aliis virtutibus, etiam sit charitas (quia ad hanc, tanquam ad finem suum, actus inferiorum virtutum referuntur) quæ non cadit sub istud præceptum: & hinc etiam verum est, quod actus charitatis non cadat sub præceptum de cultu DEI, sive præcepto isto non imperetur.

Nam charitas, seu actus charitatis, est finis prorsus extrinsecus, respectu talium præceptorum, quæ ab inferioribus virtutibus oriuntur, quæque tendunt immediatè ad honestatem aliquam inferiorem, e. g. ad cultum DEI, tanquam suam materiam. At vero actus charitatis est finis ipsius præcepti charitatis intrinsecus; quia hoc præceptum immediatè tendit in eum, tanquam in suam materiam: adeoque quām optimè cadit sub hoc præceptum actus charitatis. Ad confir. neg. conf. Eccl Pontifex non positivè exigat, seu definit, singulis annis debere elici eos actus: tamen etiam non definit, sufficere, si ii intra quinquennium semel eliciantur: nos autem ex gravibus rationibus inferimus, plus requiri.

633. Ob. 14. contra 10. conclus. Inter primum, & ultimum instantis morale vitæ, dantur adhuc multa moralia instantia, etiam quovis anno, quot scilicet dantur partes temporis diversæ, moraliter distinctæ: ergo, si quis tenetur in primo, & ultimo, morali instanti vitæ, elicere actum charitatis, tenebitur etiam in aliis. Resp. neg. conf. non enim ideo in primo, & ultimo instanti, datur obligatio eliciendi actus virtutum Theologicarum; quia sunt moralia instantia; sed quia in principio, & fine vitæ, homo debet converti ad DEUM: si hoc semel est factum, tunc quoad alia tempora datur obligatio, ne nimium differantur iij actus: hoc autem non fit, si differantur tantum ultra aliquot instantia moralia, sed si differantur ultra annum.

634. Ob. 15. contra 11. conclusionem. Si quis non tenetur, in primo instanti physico vita, elicere actum charitatis, posset puer aliquis non baptizatus, in primo instanti physico vita venialiter peccare, & statim mori. Jam sic. Talis puer, nec posset venire in infernum; quia non haberet peccatum mortale: nec in purgatorium; quia non posset ex eo unquam venire in cœlum, ratione peccati originalis non deleti: nec in limbum; quia illuc non spectant venialia peccata: multò minus posset venire in cœlum: ergo non esset pro tali puer ulti- bi locus, quod est absurdum. Resp. retor- queo argumentum, & quaro, si puer, ut possibile est, eam gravem obligationem, de actu charitatis tunc eliciendo, invincibili- ter ignoraret, & leviter mentiretur, vel si si- nè ignorantia, tamen cum semiplena tantum deliberatione transgrediendo illud præceptum, tantum venialiter peccaret: quid tunc fieret?

Resp. 2. cum Suarez tom. 4. in 3. p. disp. 11. sec. 2. n. 18. Coninck, Castrapala, Gormaz de charitate. n. 116. & aliis, puer ille probabilius limbum adiret, ibique præter poenam originali peccato debitam, pateretur aliquam aliam peculiarem, vel æternam levem, vel temporalem graviorem, reatu illius peccati proportionatam: nisi dicere velis cum Sanchez l. 2. de præcept. decalog. c. 35. n. 7. spectare ad providentiam DEI, ut in hac providentia casum hunc non permittat: quod idem sub conditione, quod prior responsio non admittatur, sen- sit dicendum Suarez citata sec. n. 19.

QUÆSTIO III. De Externa Confessione Fidei.

ARTICULUS I.

An, Et quando, Et quomodo, sit ne- cessaria Confessio Externa Fidei.

635. **D**ico 1. Præceptum confessio- nis externæ fidei negati- vum, obligat semper, & pro semper, ita, ut semper sit grave pecca- tum contra fidem, hanc etiam tantum ex- terius